

Slavenski dom

Ste. 245

V Ljubljani, sredo 27. oktobra 1937

Str. II.

Po dolgem času prvi delni sporazum v odboru za nevmešavanje

Prostovoljci pojdejo iz Španije

London, 27. okt. b. Včerajšnja seja pododbora za nevmešavanje je trajala pet ur in je nazadnje kljub nasprotovanju sovjetskega zastopnika Majskega prišlo do načelnega sporazuma o ureditvi vprašanj, ki so v zvezi s špansko državljansko vojno. Ta delni uspeh odbora za nevmešavanje označujejo angleški krogi kot bistven napredek glede stališča Evrope do španske državljanske vojne. Sklepe, ki so jih sprejeli, bodo zastopniki šestih držav v odboru poslali svojim vladam v odobritev. Uspehi včerajšnje seje so bile:

1. Takozvanega simboličnega odpoklica prostovoljcev ne bo.
2. Vse države, zastopane v odboru za nevmešavanje, razen sovjetske Rusije, so se sporazumele o tem, da bo odbor poslal v obe Španiji mednarodno komisijo, ki naj izvede in nadzoruje pošiljanje prostovoljcev iz Španije.

3. Te države bodo hkratu spet začele s kopnim in pomorskim nadzorstvom, dokler se ne začne pošiljanje prostovoljcev.

4. Priznali bodo obema taboroma pravice vojskujočih se strank takoj, ko bodo prostovoljci odšli iz Španije.

Kakšne pravice in kakšno področje bo imela komisija, ki jo bodo poslali v Španijo, bodo določili na seji v petek. Ta načrt, ki so ga sprejeli včeraj, je zelo podoben angleškemu načrtu iz julija meseca. Do sporazuma je prišlo zaradi spravičivega stališča Italije, katero podpira tudi Nemčija. Zanimivo je, da je francoski zastopnik včeraj prvič podprl stališče Italije in pustil Sovjete na cedilu, saj se je med zadnjimi pogajanjmi več kakor jasno izkazalo, da hoče sovjetska Rusija z oviranjem dela pri odboru doseči samo svoje namene. Francosko

podporo za italijanski predlog razlagajo kot prvo stvarno znamenje za zблиžanje med Italijo in Francijo.

Glede komisije, ki bo šla v Španijo, je italijanski zastopnik Grandi predlagal, naj bi v njej bili zastopniki Francije, Anglije, Italije, Nemčije, Portugalske in sovjetske Rusije. Komisiji naj bi na čeloval višji komisar, ki bi bil nevtralen in čigar avtoriteto bi soglasno priznavale vse države. Italija izjavlja, da bo število prostovoljcev, ki ga bo taka komisija določila, smatrala za obvezno in bo toliko svojih ljudi tudi res poklicala iz Španije.

Tajništvo odbora za nevmešavanje bo danes izročilo besedilo sporazuma, ki so ga kljub nasprotju sovjetske Rusije v Londonu sprejeli, zastopnikom vseh udeležencev držav. V včerajšnjim delnim sporazumom se je torej špansko vprašanje v Londonu premaknilo z mrtve točke.

Prestolni govor angl. kralja in poslanske sodbe o njem

London, 27. okt. o. Včeraj so se začele seje angleške spod. zbornice. Pri začetku je imel kralj Jurij VI. prestolni govor, katerega je vsa angleška javnost pričakovala z velikim zanimanjem. Prestolni govor je bil kratek in se je glasil takole:

„Moje razmerje do tujih držav je slej ko prej prijateljsko. Povabil sem belgijskega kralja, da me novembra obišče, povabil sem pa tudi romunskega kralja na obisk spomladi. Srečen bom, če se bosta mogla odzvati vabilu v mojo prestolnico in upam, da bo to utrdilo prijateljsko razmerje med našimi državami.“

Moji ministri z veliko skrbjo spremljajo razvoj na Španskem. Prizadevajo si, da po svojih močeh pripomorejo k obnovi miru na Španskem. Mislim, da bo strogo izvajanje mednarodne nevmeševalne politike pripomoglo k dosegu tega cilja.

Položaj na Daljnem vzhodu je slej ko prej predmet resne pozornosti moje vlade. Ki bo tudi v bodoče poskušala s sodelovanjem drugih vlad, ki so članice Društva narodov ali ne, da se zmanjša nesreča, povzročena s tem sporom. Z zanimanjem in z zadovoljstvom omenim še vnaprej trenutek, ko mi bo možno obiskati indijsko cesarstvo.“

Ostali del prestolnega govora kralja Jurija je bil posvečen uspehom vlade v notranji politiki, posebno na področju oboroževanja in zboljšanja gospodarskih moči države.

V poslanski zbornici, ki je tudi včeraj začela seje, so se vsi govorniki bavili s kraljevim prestolnim govorom. Prvi je nastopil voditelj delavske stranke major Atlee, ki je dejal, da je govor pomankljiv v toliko, ker ne vsebuje smernic za rešitev težkih zunanje-političnih vprašanj. Dalje je govornik dejal, da se kraljev govor nič ne ozira na brezposelnost v Angliji, ki je prav tako važno vprašanje kakor kaj drugega.

Atleeju je odgovarjal Chamberlainov namestnik Simon, ki je dejal, da je nezaposelnost v Angliji zaradi prizadevanj sedanjega vlade zelo padla. Voditelj liberalcev Archibald Sinclair je dejal, da je kraljev govor pomembnejši v tistem, česar ni omenil, kakor pa v tem, kar vsebuje. Navedel je vsa važna vprašanja, na katera bi se morala vlada predvsem ozirati. Med njimi je najpomembnejša vojna na Daljnem vzhodu, kjer si mora Anglija z vsemi sredstvi prizadevati, da pride do miru.

Ob kraljevim prestolnem govoru se je vsem skupinam v angleških zbornicah nudila prilika, da naštete težke probleme, ki prizadevajo skrbi ne le Angliji, marveč vsemu svetu, in da vladi nakažejo pot za njihovo rešitev.

Nemški gospodarski diktator dr. Schacht - odstopil

Berlin, 27. okt. o. Včeraj je bil nemški gospodarski minister dr. Schacht pri Hitlerju, kateremu je sporočil, da odstopa s svojega mesta. Odstop so napovedovali že dalje časa, zlasti tik pred Mussolinijevim obiskom v Berlinu. Dr. Schacht bo še ostal predsednik nemške državne banke, toda najbrž samo še leto dni, ko mu poteče funkcija v banki.

Odstop dr. Schachta, ki je kljub temu, da sam ni član hitlerjeve stranke, uspešno vodil državne finance in izgradil narodnemu socializmu gospodarski sistem kljub vsem težavam, v katerih je bila Nemčija, je nadvse važen in pomemben za bodoči gospodarski in politični razvoj v Nemčiji. Dr. Schacht je odstopil zaradi vsebolj rastočih naspotij med vodilnimi ljudmi v Hitlerjevi stranki, ki so v svoji militaristični oboroževalni zaslepljenosti zahtevali od njega nemogočih stvari. Po drugi strani ga je izpodrival general Göring, ki si je prilastil vodstvo gospodarske štiriletke, čeprav za to nima potrebne sposobnosti. Dr. Schacht pa je bil mnenja, da ne more Nemčija imeti dveh gospodarskih voditeljev pri svojem zapletenem in kočljivem sistemu v notranjem gospodarstvu in v zunanji trgovini. Dr. Schacht je bil pod vlado narodnega socializma gospodarski diktator, ki je urejal vse gospodarsko življenje. Dosegel je, da je Nemčija vzdrževala trgovske zveze samo z državami, ki so plačevale v gotovini ali pa so z njo imele klirinške sporazume. Njegovo usodo je odločilo dejstvo, da je pred kratkim Hitlerju odklonil nove kredite za oboroževanje in vztrajal pri zahtevi, da mora Nemčija začeti z novo politiko glede nakupovanja in pridobivanja surovin ter živil.

Včeraj popoldne se je sestel ministrski svet, ki je določil Schachtovega začasnega naslednika državnega podtajnika Neuermanna, ki je Göringova desna roka pri izvajanju štiriletke. Hitler je dr. Schachtu ponudil, naj si sam imenuje naslednika, toda dr. Schacht je ponudbo odklonil.

Odločilen napad na Madrid - te dni

Hendaye, 27. okt. o. Po poročilih iz vladnega vira je premešanje Francovih čet s severa pred Madrid napredovalo toliko, da bodo nacionalisti začeli z odločilnim napadom na prestolnico jutri ali pojutrišnjem. Bili so spravili pred Madrid vse razpoložljive topništvo, tanke in letalstvo. Na to ofenzivno silo general Franco sam, ki hoče zasesti Madrid preden bi prišla v Španijo komisija za odpoklic prostovoljcev. Po vladnih vesteh je Madrid na napad pripravljen in pošilja od tam te dni še zadnje civilno prebivalstvo. Zgradili so veliko zavetišče proti zračnim napadom. Ta zavešča lahko sprejmejo 27.000 ljudi v varstvo.

S padcem Madrida bi nastal nov položaj za Valencijo, ki pride potem prva na vrsto. Za njo

pa Barcelona. Katalonci se pa kljub obisku predsednika Companisa v Valenciji protijo temu, da bi rdeča vlada z vsemi begunci prišla v Barcelono, ki ima že sama težave s prehrano. Poročajo celo, da bo po padcu Madrida prišlo najbrže do sporazuma med Katalonci in Francmom.

Zürich, 27. okt. o. »Zürcher Zeitung« prinaša izjavo nekega švicarskega prostovoljca, ki je pobegnil od rdečih. Ta pravi, da je na valencijski strani vse poveljstvo rusko. Kar je španskih častnikov, so vsi podrejani Rusom. Španski oddelki ne smejo začeti nobene akcije brez ruskega dovoljenja. Takozvani vrhovni poveljnik valencijskih čet, general Miaja ima ob strani sedem sovjetskih štabnih častnikov. V vseh tovarnah za strelivo imajo nadzorstvo sovjetski odposlanci. Piloti in večji del vojnega materiala je iz Sovjetske Rusije. Če kdo vpraša sovjetske vojske, katere narodnosti so, odgovarjajo, da so Poljaki, ali — Srbi...

Aljehin spet premaga Euwea

Haag, 27. oktobra. Po deveti igri za svetovno šahovsko prvenstvo, ki je v ponedeljek končala z neodločnim rezultatom, sta svetovna prvaka včeraj zvečer odigrala že tudi deseto partijo, v kateri je Aljehin z belimi figurami po 40. potezi prisilil svojega nasprotnika, da se je vdal. Stanje je sedaj za Aljehina še bolj okrepilo, saj ima pa tej deseti igri že cele tri točke naskoka. Razmerje je namreč 6,5:3,5.

Predrzen vlom v šolo

Mokronog, 27. oktobra.

V noči od 20. na 21. oktober sta dva neznana storila vlomila v ljudsko šolo v Mokronogu. Vdrila sta v stanovanje šolskega upravitelja Friderika Heglerja in tam napravila pravo hišno preiskavo. Najprej sta se spravila na obleko in nabrala kar celo zimsko zalogo. Izbrala sta si lovsko pelerino, nekaj moške in ženske obleke, čevlje in tudi mazila za čevlje nista pozabila. Posebno dobrodošla jima je bila lovška puška, vredna 1200 din. Nato sta se spravila nad cigarete, katerih sta pobrala nad sto, pri čemer nista pozabila doze. Tudi brivski aparat z milom vred je našel prostora v njihovi tatinski malhi, ki pa je že postala premajhna za nabrane dobrate. Zato sta si še izposodila nahrbtnik, v katerega sta naložila vse mogoče iz shrambe za jedila. Za pot sta se založila z marmelado, jajci in keksi ter nato odkurila. Vsega skupaj sta nabrala blaga za nad 3000 din. Orožniki so vzeli zadevo v roke in ugotovili, da sta se ta večer mudila v Mokronogu dva neznana možka, ki sta ob pol devetih zvečer prišla v gostilno Majcen. Tu sta jedla in pila ter do pol desetih igrala karte, nakar sta odšla v neznano smer. Najbrž imata ta dva vlom na vesti in verjetno je, da se bosta že izdala, ko bosta prodajala nakradeno blago.

Predsednik madžarske vlade o sporazumu z Malo zvezo

Budimpešta, 27. oktobra. m. Predsednik madžarske vlade Darany je imel sinoči daljši govor na sestanku vladne stranke. Ob tej priliki je odločno zanimal vse vesti o krizi madžarske vlade, pa tudi one vesti, ki govore o nesporazumu med posameznimi člani vlade. Darany je tudi povdaril, da je vlada izdala potrebna navodila, vsem svojim organom glede postopanja proti ekstremistom na desnici in levi. Glede vzpostavitve Habsburžanov je dejal, da to vprašanje še vedno ni aktualno. Kar tiče zunanje politike, je pa omenil, da obstoji

velika napetost, izrekel pa je upanje, da so kljub temu še velike možnosti, da se ohrani mir. Glede odnosov Madžarske z državami Male zveze je Darany povdaril, da bo treba še dolgotrajnih pogajanj s sosednjimi državami, preden se bo uresničil popoln sporazum. Izrekel je upanje, da se bodo s temi državami le še mogli urediti odnosi tako, da bo to v korist vsem. Uspehom teh pogajanj pa je Darany predpisoval zboljšanje položaja madžarske narodne manjšine v nasledstvenih državah.

„Obzor“ podčrtava Stojadinovičev govor o enakopravnosti

Zagreb, 27. oktobra. m. Z zadnjim govorom predsednika vlade dr. Milana Stojadinoviča se bavi obširno tudi včerajšnji »Obzor« ter posebno poudarja ona mesta, v katerih Stojadinovič govori o enakopravnosti in o tem, da se posamezni kraji ne smejo zapostavljati na račun drugih. »Obzor« pravi, da se morajo sedaj jasno ugotoviti osnovne razlike v programih vseh političnih skupin, posebno pa treh glavnih strankarskih formacij v državi: SDK — Združena opozicija, JRJ in JNS. Ostale skupine, kakor sta Ljotičev »Zbor« in Hodžerova stranka, se v svojih programih ne razlikujeta prav nič od JNS. Svoj članek »Obzor« zaključuje z ugotovitvijo, da je govor dr. Stojadinoviča trdil, da JRJ ne bo šla po poti JNS ter da zaradi tega JNS

Seje madžarske poslanske zbornice so se začele včeraj. Ob začetku so prebrali prestolno besedo kraljevega namestnika Horthyja.

Prvi predsednik poljske republike, sloviti klavirski virtuoz Paderevski, se bo iz političnega tatišja vrnil na Poljsko, kjer mu bodo najbrž spet ponudili predsedstvo republike. Pravijo, da bi edino njega vsi Poljaki priznali brez pridržkov za voditelja države.

Zaradi odstopa belgijske vlade bodo konferenco devetih držav v Bruslju začeli šele 3. novembra in ne 30. oktobra, kakor so prvotno namerali. Upajo, da bo Belgija do tedaj že imela novo vlado.

ostane še nadalje osamljena s svojimi programom integralnega jugoslovenstva, oziroma ta stranka lahko računa samo še z »Zborom« in dr. Svetislavom Hodžero.

Vesti 27. oktobra

Holandska letalka Jean Battenova je s svojim letom iz Avstralije v London potolkla vse dosedanje rekorde, saj je v petih dneh, 18 urah in 15 minutah preletela to ogromno daljavo.

Poljski maršal Ridy-Smigly je izročil romunskemu prestolonasledniku zlato sabljo, dar poljske države.

Mussolini misli v Srednji Evropi ustvariti skupino nevtralnih držav, ki bi ostala izven političnega trenja med Italijo in Nemčijo na eni ter Anglijo in Francijo na drugi strani.

Kneza Kavanakaja, zadnjega potomca vladarske rodbine na Honoluluju so zaprli, ker je zločinski umoril neko mlado lepo žensko iz svojega rodu.

Obletnico osvoboditve Soluna so po vsej Grčiji praznovali kot narodni praznik. Službe božje v Solunu se je udeležil kralj Jurij, prestolonaslednik in vsi principi.

Avstrijskega zunanjega tajnika dr. Schmidta so v Varšavi na postaji pozdravili poljski zunanji minister Beck ter nemški, italijanski in madžarski poslaniki.

Nemški vojski morajo biti do zadnje kaplje krvi zvesti Hitlerju, tako je govoril ob slovesni izročitvi zastav raznim polkom nemške vojske vojni minister Blomberg. Nove zastave imajo poleg ključkega stari nemški križ.

Razprava o tožbi voditelja Francoske socialne stranke, polkovnika de la Rocqua, proti markizu Pozzu di Borgu, ki je polkovnika obdolžil, da je za svoje gibanje (»Ognjeni križ«) dobival podpore od vseh vlad, celo od Blumove, bo te dni. Za razpravo vlada veliko zanimanje, saj bosta kot prič nastopila bivša ministrska predsednika Laval in Tarideu.

Kongres tujih prostovoljcev v francoski vojski se bo začel v petek v Parizu. Med svetovno vojno je v francoski armadi sodelovalo čez 50.000 tujcev.

Proti gibanju za neodvisnost Maroka in francoske severne Afrike je začela z vso ostroostjo nastopati francoska vlada. Zadržni dni so pozaprlji vse voditelje tega gibanja v francoski Afriki. Gibanje podpirajo zlasti komunisti.

Po rednem napredovanju, ki je v navadi pri Poštni hranilnici, sta prišla v 9. položajno skupino pripravnika gg. Ivan Vogelink in Tone Irt.

Pri portugalskih občinskih volitvah v nedeljo je stranka »União Nacional«, ki jo vodi predsednik republike Salar, dobila 80% vseh odborniških mest.

223 smrtnih obsoj so v enem tednu izrekli sovjetska sodišča in so vse obsojene takoj po razglasitvi sodbe postrelili.

Komunistično zaroto so odkrile oblasti v južno-ameriški državi Venezueli. Zaroto so vodili tuji komunisti, ki se iz Evrope vse bolj zatekajo v Južno Ameriko.

100letnico nemškega katoliškega občestva v Parizu so praznovali te dni z velikimi slovesnostmi, katerih se je udeležil tudi nemški poslanik.

Volitve v avstralsko zbornico so prinesle zmago vladi sedanjega predsednika Lyona, ki bo ostala na krmilu še tri leta, vendar se je njena večina zmanjšala od 18 na 12 glasov. Pri volitvah je prvič nastopila tudi takozv. »Socialno-kreditna stranka«.

Angleški minister za javna dela, Sason, je odpotoval z Dunaja v Budimpešto, kjer se je ustavil za 24 ur. Baje je tam imel nekaj zelo važnih razgovorov z madžarskimi voditelji.

Sveta stolica je odklopila poljskega generala Sikorskega, voditelja novo ustanovljene Poljske delavske stranke, v kateri so se združili Krščanski demokrati in Narodna delavska stranka. Stranko bo podpirala tudi katoliška duhovščina. Generala so odklopili zaradi njegovih zaslug v boju proti boljševizmu.

Predsednik madžarske vlade Daranyji bo sredi novembra odpotoval v Nemčijo. Z njim pojde tudi zunanji minister Kanya. Njegovo pot v Nemčijo razlagajo tako, kakor da je razumljiva posledica madžarske zunanje politike, ki se opira na sodelovanje z Nemčijo in Italijo.

300 mrtvih in 1500 ranjenih je bilo na meji med državama Haiti in San Domingo v spopadih, ki so se razvili zaradi vedno rastočega priseljevanja Haitčanov v sosedno državo. Pravijo, da se bosta državici obrnili za posredovanje na Zvezo narodov, ki bo po stari navadi spor nadvse hitro in pravično rešila.

Augustovo razstavo v Rimu je obiskal pred dvema dnevoma nemški poslanik v Berlinu von Ribbentrop.

Mednarodna strokovna zveza krščanskega delavstva šteje v Evropi poldrug milijon organiziranih članov. Število bi bilo skoraj še enkrat večje, če bi v fašistovskih državah krščansko delavstvo lahko imelo svoje organizacije. Posebno so porasle krščanske strokovne organizacije v Franciji.

Poljski Judje so se začeli boriti zaradi odredb, ki jih proti njim izdajajo poljske oblasti, zlasti v Šolah. Poleg enoletnega bojkota tobaka in alkohola, ki sta državni monopol, prirejajo velika protestna zborovanja in napovedujejo nemire, če ne bo vlada ustregla njim.

Nesreča na mostu v Tacnu

Ljubljana, 27. okt.

Včeraj okoli pol 6 zvečer je bila obveščena ljubljanska reševalna postaja, da se je na mostu v Tacnu pod Šmarno goro pripetila težja nesreča, katere žrtev je postala 74-letna starica Marija Tomšič. Do nesreče je prišlo v trenutku, ko sta se na omenjenem mostu srečala dva avtomobila. Starica se je tesno pritisknila k ograji mostu, da bi tako ušla preteči nevarnosti. Toda prostora, da bi se dva avtomobila neovirano srečala in pri tem še omogočila varen prehod pešcem, je bilo premalo. Eden teh dveh avtomobilov je starko zbil z blatnikom na tla in ji zmečkal nogo. Dobila je tudi po rokah precej hude praske. Starica je doma iz Tacna. Z rešilnim avtom so jo ljubljanski reševalci hitro prepeljali v ljublj. bolnišnico.

Če postane profesor bogataš...

Ljubljana, 26. okt.

V neki veseli družbi je neki, drugače premožen profesor pravil prav čedno, a resnično zgodbo, kako je postal za pol ure bogataš in kako se je seznanil s kriminalom. Hodil je dopoldne po končanem pouku po glavnih ljubljanskih ulicah. Pa so mu je nasproti prismehtljiva njegova nekdanja učenka Milena. »Dobro dan, gospod profesor!« ga je nagovorila. »Sam Bog vas je prinesel. Za neko uslugo vas prosim. Bila sem v banki, kjer imam naložen denar. Pa sem pozabila gesto. Nisem mogla denarja dvigniti. Tu imate knjižico.« Gospod profesor je pogledal knjižico in ugotovil pravo gesto. »Saj imate gesto tu napisano!... Pojdite s knjižico v banko! Dvignite denar!« Gospodična, ki se je imela poročiti z nekim trgovcem na Stajerskem, mu je obljubila tudi primerno nagrado. Gospod profesor je odšel v banko. Tam so mu gospodje dejali, da naj pride čez kake pol ure po denar. Ko se je res pozneje vrnil, so mu odšli 31 jurjev. Gospod profesor je spravljal prav počasi denar v listnico. Prišel pa je v banko njegov, še upokojeni, a mnogo petičnejši kolega. Ironično se mu je nasmehnil: »Tudi ti? Pravijo, da so profesorji reveži.« Naš profesor se mu je nasmehnil, rekoč: »Reveži je tudi lahko za pol ure bogataš.«

Stopil je gospod profesor iz banke na ulico ter gledal, kje je njegova znanca. Kar je diskretno pristopil k njemu neki gospod. Pokazal mu je čudno legitimacijo, pa ga je povabil, da naj mu sledi na policijo. Kaj hočeš? Odsila sta na policijo. Tam so gospoda profesorja pestili skoraj dve uri. Opazil

pa je tudi, da so na policijo v drugo sobo pripeljali njegovo nekdanjo učenko. Nikakor ni mogel zadeve razvozlati, a na policiji so delali vse nekam tajinstveno. Po končanem zaslišanju so mu izjavili, da denar ostane na policiji. Odšel je domov. Se ženi se je moral opravičevati, ker je bilo kosilo že mrzlo. Gospod profesor se za zadevo ni več nadalje brigal. Nekega dne pa potrkala na šoli v njegovo sobo mlada dama. Gospod profesor jo je takoj svareče pokaral:

»Lepo zgodbo se mi napravlili! Zaradi vas sem moral v kriminal.«

»Oprostite, gospod profesor. Vi ste bili samo dve uri. Mene pa so držali kar pet dni, pa tudi po nedolžnosti. Moj ženin je zadevo potem pojasnil in uredil, je mladenka posegla v besedo gospodu profesorju. Zadeva pa se je res razmotala. Bilo je namreč tako-le: Neki ljubljanski trgovec, ki je bil tik pred konkurzom, je poskrbil mnogo blaga, mladi Mileni pa je izročil 48 jurjev, ki jih je potem naložila v banki na tri knjižice. Trgovec ji sicer ni povedal pravega vzroka za tako radodarnost, dejal ji je samo očelovsko:

»Gospodična! Poročili se boste. Rabite denar? Tu ga imate! Pozneje mi ga boste po malem vračali.«

Upniki pa so prišli na sled trikom tega ljubljanskega trgovca. Zadevo so izročili policiji, ki je potem vse gotovino zaplenila in tudi poiskala skrito blago. Gospod profesor je bil samo pol ure bogataš, pa je doživel take sitnosti. Pa tudi njegova učenka je zadrževala, da se ne bo nikdar več polakomila denarja tujega izvora.

KINO SLOGA PRIDE! SLAGER SEZONE! PRIDE! KINO SLOGA

LORD NELSON

Premiera jutri! Veličasten zgodovinski velefilm. — Nemški dialog. — Premiera jutri!

Zaradi velike dolžine filma predstave ob delavnikih ob 16, 19 in 21.15, v nedeljo ob 10, 15, 17.15, 19.30 in 21.30. — Rezervirajte si vstopnice!

Biološki temelji narodnega socializma

Predavanje primarija dr. Zalokarja v Prirodoslovnem društvu

Ljubljana, 27. oktobra.

Snoči je v mali filharmonični dvorani kina Matice predaval primarij dr. A. Zalokar o bioloških temeljih nacionalnega socializma. S tem je otvoril letošnjo predavateljsko sezono Prirodoslovnega društva, ki je že v lanskem letu privedlo vrsto zanimivih in poučnih predavanj. Predavanja Prirodoslovnega društva so bila lani prav dobro obiskana. Tudi snočnje predavanje je privabilo prav lepo število občinstva.

V uvodu je predavatelj poudaril, da je danes pač naravno, da se zanimamo za izvor raznih gibanj, med katerimi je prav nacionalni socializem zajel veliko ljudi. Osnove nacionalnega socializma so res da v znanstvenem svetu še precej sporne, ker ima ta novi nauk veliko politične in socialne primese, vendar pa je tudi nacionalni socializem imel že svoje predhodnike. Tako je francoski filozof in sociolog Le Bon učil, da sloni vsaka socialna misel, ki je zajela široke ljudske sloje, na osnovah, ki niso vselej znanstveno dokazljive.

Biologija pred sociologijo

Nacionalnega socializma ni mogoče razložiti samo iz biološke, to je prirodoslovne plati, v njem je združenih mnogo silnic, ki nimajo s prirodoslovjem mnogo zveze. Politika nacionalnega socializma ne samo, da je prenehala z načeli in pridobitvami francoske revolucije, ampak je segla nazaj k ustvaritvi nekega novega poganstva. Sicer je tudi že francoska revolucija poudarila misli o descendenčni teoriji ali o teoriji podedovanja, kateri je pozneje Darwin pridružil načelo izbora (selekcije). Nemški biolog Avgust Weisman pa je ugotovil, da se v resnici prenaša biološka tvorba od rodu do rodu, še več, da se prenaša od rodu do rodu dedna in celo klica masa.

Z ozirom na nova dognanja biologije, je nemški veleindustriec Krupp ob priliki razpisal anonimno nagrado o tem: Kako vpliva descendenčna teorija na politično tvorbo? Oglasilo se je z deli veliko število biologov, nagrado pa je dobil Schallmayer za delo: Podedovanje in selekcija, v katerem je nekako očrtal razvoj človeške družbe. Po njegovem mnenju se sestoji človeška družba iz dveh vrst ljudi: takih z dobrimi dednimi lastnostmi in takih s slabimi. Bodoči razvoj družbe je odvisen od števila in od množenja obeh vrst. Ljudje z dobrimi dednimi lastnostmi in višjo kulturo čutijo večjo odgovornost za razvoj svojega potomstva, kakor ljudje nižjih slojev s slabimi dednimi lastnostmi. Zato je tudi razumljivo, da se ljudje s slabimi dednimi lastnostmi bolj množijo in s tem obenem pripravljajo propad družbe. Primerov iz zgodovine je dosti, je navajal predavatelj, zato pa je narodni socializem čutil za potrebno, da izloči iz naroda »slabe« manjvredne elemente.

Prvi zakoni novega nauka

Tako so se že pred vojno oglašali glasovi o propadanju nemškega naroda. Število rojstev je nevezdržno nazadovalo, zato so bili razni rasni higieniki in ideologi v resnih skrbih za nemški narod. Ustanovili so Nemško društvo za rasno higieno. Oglašajo se proti koncu stoletja polemike s tedanjimi zastopniki marksizma, socialnimi demokrati, češ, da je za razvoj družbe prvenstveno važno biološko stanje v narodu, ne pa socialno.

Prvi korak nacionalnega socializma v tej smeri je bil zakon, katerega namen je preprečiti razmnoževanje dedno slabih ljudi. Ta zakon je bil prej sprejet pod forumom 100 znanstvenikov, ki so zakon odobrili. Nastal je nov izraz dedno zdravje, in da se to ohrani, je treba izločiti iz naroda vse dedne bolezni kot so: dedna slabomnost, dedna blaznost, padavica, dedni vidov ples, dedna slepota, dedna gluhoča, dedna telesna izpačenost in dedni alkoholizem. Zakon določa, da se mora nad vsakim takim dedno bolnim izvršiti kastracija.

Živinske bolezni se širijo

St. Jernej, 26. oktobra.

Že zadnjič smo poročali, kako usodno se širi evinska kuga. Ponekod so svinjaki ostali prazni. Izpolniti hočemo danes prejšnje poročilo še s tem, da so začele bolezni ogrožati tudi goveje živino, predvsem mlade telice. Nekaj glav je odpeljalo se konjedec, ki ima dela čez glavo. Vzroke tem boleznim je iskati brez dvoma v neprestanem mokrem vremenu, ki je letos tudi v marsičem drugem prineslo kmetu mnogo škode.

Ogenj v Hercegovščaku

Radgona, 26. okt.

Danes, v torek zjutraj, je na še nepojasneli način izbruhnil ogenj na viničarji na Hercegovščaku. Viničarja je last znanega izdelovalca sektov gosp. Bouvier Clotarija, upravljal pa jo je Ropoša Franc. Zjutraj ob 6 je plat zvona klical naše gasilce na pomoč, ki so bili v nekaj minutah z avtomobilom in motorno brizgalno na mestu.

Ogenj je nastal v hlevu in so bližnji sosede imeli obilo posla, preden so spravili živino iz hleva. Popolnoma je ogenj uničil hlev, na katerem je bilo mnogo sene, in del stanovanja, v katerem je stanoval viničar Ropoša Franc.

Pravijo, da je škoda deloma krila z zavarovalnino.

Velika ponarejevalska afera

St. Jernej, 25. oktobra.

Velika ponarejevalska afera je prišla v zadnjem času na dan in je spravila na zatožno klop posestnika C. Dolže ga, da je ponarejal 2, 10 in 20 dinarske kovance, oziroma da jih je zanj ponarejal neki neznanec, ki se je pri posestniku C. nekaj časa mudil. Že na Jernejevem sejmu je iskal oni neznanec ljudi, ki bi hoteli »investirati« v ponarejevalsko podjetje nekaj jurjev. Dejal je, da mora v Karlovec po material. Povedal je tudi, da se mu zaradi orožnikov zelo mudi. Kmalu potem so se ponarejeni kovanci pojavili, vendar so pa bili tako slabo izdelani, da so jih ljudje na prvi pogled spoznali. Čudno je pa bilo, da so prihajali vedno iz iste hiše. Ponarejevalca je skrnil posestnik C. v samotno hišico »na Ciganovcu«, kakor pravijo, ki je sredi gozda in ni ljudem tako na oče. Prva zaslišanja so bila na sodišču v Kostanjevici, sedaj je pa vsa zadeva predana že višji instanci.

JNS ne gre v račun združitev Laškega z Marjagradcem

Laško, 26. oktobra.

Kakor strela z jasnega je treščilo med naše uboge jeenesarje, ko je dospela uradno potrjena vest o združitvi občin Laško-Marjagradec. Vse mogoče in nemogoče stvari in ugibanja jim brne po razbolelih možganih. »Okorne kmečke roke« jim pišejo čudne in smešne pravljice in delavske in kmečke solze so jih raznežile do joka. Kmeti in delavci, ki sta jim bila tuja še pred nekaj leti, ko ju je ta jeenesarska čaršija neusmiljeno preganjala in nesramno izkoriščala, jim odpirala vrata zaporov in rubila ter kupovala njihove prijazne domove, ta dva glavna činitelja našega naroda sta zdaj na mah postala ljubljena teh patentiranih jugoslovenov. Res, čudna so pota jeenesarske hinavščine!

V zadnji številki »Nove dobe« ste res zelo lepo napisali: »Kmet naj pomaga meščanu, meščan pa kmetu itd.« Sedaj vas pa vprašamo: Kje ste bili pred nekaj leti in kakšna je tedaj bila vaša miselnost. Naš kmet je pod neznošnimi bremenami zaman prosil in iskal pri vas pomoči. Njegovi pridelki niso imeli cene, vsi vaši ukrepi so bili brezuspešni in kmet si je že pripravljaval culo in popotno palico. Z eno besedo, naš kmet vas ni nikoli spoštoval. Vse vaše pisanje in kričanje, da bodo sedaj Marjagradčani morali plačevati mestni vodovod in laške asfaltirane ceste ter vse mogoče in nemogoče dajatve, ne strši naših ljudi, ker se dobro zavedajo, da je to samo brezplodno in nepotrebno hujkanje in onemogla jeza ljudi, ker se jim je naša občina za vedno izmuznila iz rok.

Gospod dopisnik »Nove dobe«, veseli nas, da ste stopili s svojega visokega trona in se prilestevale odselej kmetom. Res je, da bi to lahko bili, saj posedujete mnogo kmetij, ki vam jih je neprevideznost in včasih tudi trma našega kmeta izvolila odstopiti v posest. Pojdite med kmete v bližino in daljino okoli in slišali boste, kako vas spoštujejo! Nikar se ne štlute med naše kmečko ljudstvo, ki vas že predobro pozna! Likvidirajte vaše in vaših pomočnikov misli v »Novi dobi« in veliko boljše bo za vas! Vsa slovenska javnost se vam že smeje. Nikoli se še niste tako blamirali, kot v letu 1937, ki je za vas to, kar je bilo za Napoleona leto 1812.

Novice, ki jih širite med kmečkim ljudstvom (ne vi, ampak jih širijo drugi po vašem ukazu), da bodo morali kmetje pod združeno občino plačevati ogromne doklade, od katerih bodo imeli koristi samo Laščani, in vse one nesmiselne pripo-

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Po stanju danes ob 7 zj.

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v C°		Relativna vlažnost v %	Oblatnost (0-10)	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		ut. min.	noč. max.				m/m	vrsta
Ljubljana	766.8	7.0	17.4	92	7	SE ₁	—	—
Maribor	768.5	8.0	18.0	80	0	S ₂	—	—
Zagreb	763.4	9.0	20.0	80	5	W ₂	—	—
Belgrad	764.0	14.0	24.0	80	6	0	—	—
Sarajevo	765.0	7.0	24.0	95	10	0	—	—
Skoplje	767.2	7.0	21.0	90	10	0	—	—
Split	764.2	14.0	21.0	80	5	N ₂	—	—
Kumbar	769.7	17.0	—	90	7	SE ₂	20.0	dež
Rab	764.5	12.0	—	60	0	—	—	—

Pripomba. Vremenska poročila od Belgrada naprej se nanašajo na prejšnji dan.

Vremenska napoved: Večinoma jasno in stalno novo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Večera dopoldne je prevladovalo oblačno vreme, popoldne se je oblačnost močno menjavala, zvečer pa se je zjasnilo. Danes zjutraj je bilo nekoliko megleno (nizka megla), nebo pa poloblačno. Barometer se dviga.

»Živi izvir«, pred letom napovedana knjiga Ivana Matičiča, je zdaj izšla. Na razpolago v knjigarnah ter pri založniku. Marmontova 11. V platnu 96 dinarjev.

Debela laž

V nedeljo, 10. t. m., se je vršila proslava dvestoletnice postavitve evharističnega križa na Humu z litanijami in primernim govorom. Nad vse iznajdljiva celjska »Nova doba« pa ve poročati, da se je vršilo pri križu na Humu politično zborovanje stranke JRZ. Edina resnica, ki jo beleži »Nova doba«, je, da je bil vrh Huma poln ljudi. Prosimo urednika celjskega tednika, naj posvari svojega laškega dopisnika, da bo v bodoče poročal vsaj malo resnice in da ne bo v svoji zmešani glavi zamenjal litanije in molitve s političnim govorom.

Lep jubilej organizacijskega dela

Ljubljana, 27. oktobra.

Združenje brivcev, frizerjev in kozmetikov v Ljubljani bo proslavilo 50 letnice obstoja strokovne organizacije v dneh 14. in 15. novembra t. l. Da čim bolj dokumentirajo stremenje po strokovni sposobnosti svojega članstva, bo proslava obsegala veliko frizersko tekmovanje z mnogimi nagradami. Tekmovale bodo vajenke v železni in vodni ondulaciji, pomočnice v železni in vodni ondulaciji ter »Postich« frizurah, mojstri pa v obeh ondulacijah ter »Postich« fantazijskih frizurah. Posebej pa bodo tekmovali mojstri in pomočniki v brzem britju. V slavnostnih dneh bo tudi svečana seja, 15. novembra bo pa ob 9 v stolnici maša za umrle člane združenja. Predvideni so tudi izleti v okolico. Polovična vožnja je že odobrena.

Prijave za tekmovalno sprejema do 30. t. m. tehnični vodja Vili Franchetti, Tavčarjeva ulica 3.

Nesreča pri sekanju dreves

Praproče, 26. okt.

V Prapročah se je večerj težko ponesrečil 54-letni posestnik Regler Janez. V gozdu je z do mačimi pomagal pri sekanju drv za zimo. Podirali so drevesa, pri čemer je zaradi najmanjše nepazljivosti kaj rado pride do nesreče. Regler je bil preveč blizu mesta, kjer je zgrmel na tla požagano drevo. Ni imel več časa, da bi se umaknil in drevo je padlo nanj ter mu zlomilo nogo. Ponesrečenca so večerj takoj prepeljali z vlakom v Ljubljano, odtod pa s kolodvora v bolnišnico.

naglico uničevale vse, kar bi bilo sovražni vojski lahko prišlo prav.

Popolna reorganizacija telegrafskih in telefonskih zvez je bila v Južni Srbiji neobhodno potrebna. Medtem ko so prej vse te zveze služile večinoma le izrazito vojaškemu namenom, je bilo treba novo omrežje prilagoditi novim potrebam vsakdanjega življenja. Seveda se tudi poštni in telefonski promet v primeri z našimi razmerami razvija počasi, saj ima n. pr. Skoplje pri svojih 80.000 prebivalcih komaj 700 telefonskih naročnikov, medtem ko je za Ljubljano obstoječa centrala z 2000 številkami že davno premajhna.

Dne 31. t. m. se odprli v Skoplju razstava napredka Južne Srbije v zadnjih 25 letih izza časa osvoboditve izpod turškega jarma. Na tej razstavi bo med drugim pokazano, koliko se je Južna Srbija gospodarsko in kulturno povzpela zaradi tehničnih naprav.

TARZAN, opice, levi in sloni....

divja sila, plemena in priroda....

v velefilmu smelih pustolovščin

Tarzan zmagovalec

Johnny Weissmüller

Premiera jutri v

Elitnem kinu Matici.

Železnice, ceste in pošta v Južni Srbiji

Razstava ob 25 letnici osvoboditve Južne Srbije

Južna Srbija, eden naših najbogatejših predelov, je ostala v času robstva skoraj popolnoma izrabljena.

Za razvoj uspešne in velikopotezne trgovine so predvsem potrebne dobre komunikacije, ki jih pa Južna Srbija pred balkansko vojno ni imela. Se ono malo, kar je takrat obstajalo, sta uničili balkanska in svetovna vojna. Tako je bila Južna Srbija ob prevratu brez cest, brez železnic, brez ugodnih poštinih zvez, bogata dežela in vendar zaradi gornjih pomanjkljivosti pasivna.

Vsa tendenca južnosrbske trgovine je šla v predvojno časa na Solun. Zato je bila svoječasno tudi najvažnejša železniška proga ona mednarodna, ki je vodila od Ristova preko Skoplja in Djevdelijske na Egejsko morje. Važna je bila tudi še proga Kosovska Mitrovica-Skopje, medtem ko kratkega, le 17 km dolga sektorja Bitolj-Kemali, ki je tudi imel dalje zvezo na Solun, ni bilo pripisovati nobene gospodarske važnosti.

Vsa Južna Srbija, približno trikrat tako velika kot Slovenija, je imela ob vstopu v svobodno čase le 387 km železniških prog in še te proge so bile le tranzitne proge. Bogastvo Melohije, Pelagonije, Bregalnice in Kosova je ostalo neizrabljeno. Gospodarsko nujno potrebno — ravno tako nujno potrebno iz strateških ozirov — je bilo, da se zgradi solidno omrežje železniških prog. Zato se je Južna Srbija v času svobodnega razvoja v kraljevini Jugoslaviji morala povzpeli in se je tudi povzpela na približno 750 km proge normalnega tira in pri-

bližno 250 km ozkotirne železnice.

Tudi ceste so tvorile za Južno Srbijo posebno težak problem. Zaradi pomanjkanja železnic se je opravljal skoraj ves promet robe po karavanskih cestah, ki seveda zaradi skromnih zahtev takratnih počasnih prevoznih sredstev nikakor niso odgovarjale zahtevam moderne brzega prometa, ki se je po svetovni vojni v času gospodarske konjunktore tako hitro uveljavljal. In še te ceste so vezale le nekatere pokrajine, medtem ko so bile druge direktno odsekane od ostalega sveta. Če se je hotelo vsaj deloma izrabiiti bogastvo Južne Srbije, je bilo treba ustvariti nove ceste k tedaj skromnemu železniškemu omrežju, treba je bilo obstoječe ceste popraviti in preurediti, saj površina ni bila dobra in so tudi vzponi znasali do 15% in krivine v ovinkih po 7 m in še manj. Takoj po vojni se je začelo izboljšanje obstoječih cest, kmalu nato pa tudi graditev novih. Saj je cesta cenjevala od železnice ter dovoljuje bolj individualen način transporta tako ljudi kot blaga. Odveč bi bilo naglašati še posebno vojaško vrednost poedinih cest.

Nepismenost je po svetovni vojni v Srbiji izginjala. Z naraščajočo plemenitostjo so nastale v kulturnem kot gospodarskem oziru nove potrebe, ki jim more zadostiti le dobro izgrajeno pošto, telegrafsko in telefonsko omrežje. Lahko si predstavljamo, v kakšnem stanju so pustile avstrijske in nemške oblasti, ki so bežale pred prodiranjem solunske armade, pošto omrežje, ko so z mrzlično

Kulturni koledar

Kaspert Anton

27. oktobra 1920 je umrl v Črni pri Prevaljah zgodovinar Anton Kaspert. Rodil se je 1850 v Lescenem pri Pilštajnu. Gimnazijo je dovršil v Celju, univerzo v Gradcu. Služboval je v Celju, Mariboru, Ljubljani in Gradcu. Napisal je več zgodovinskih razprav: Razmere gorenjskih kmetov okoli leta 1500 (Lj. Zvon, 1891) kritično študijo o Valvazorju, Aus dem Tagebuche eines krainischen Edelmannes 1606—1608. Ko se je v Mariboru ustanovil Casopis za zgodovino in narodopisje, mu je bil od 1904 pa do 1917 urednik. Tu je objavil vrsto razprav: Tiranstvo graščaka Fr. Taha in njegovega sina Gabriela, Oplenitev kunšperskih in podsredskih podložnikov l. 1573, Juri Dalmatin kot zagovornik škocijskega župljana itd. Za nižje razrede srednjih šol je napisal zgodovino starega, srednjega in novega veka.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 27. oktobra: Frumencij.
Četrtek, 28. oktobra: Simon in Juda.

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

TEL. 27-30 SLOGA

Danes zadnjikrat!

SINFONIJA LJUBEZNI

(LIEBESERWACHEN)

KARIN HARDT WALTHER RILLA
Glasba: Čajkovski.

TEL. 21-24 MATICA

Na splošno željo danes nepreklicno zadnjikrat veliki ljubljenski film po nesmrtnem romanu Al. Dumasa

DAMA S KAMELIJAMI

GRETA GARBO ROBERT TAYLOR
Rezervirajte vstopnice v predprodaji!

TEL. 22-21 UNION

Premiera veličastnega pevskega filma:

SAN FRANCISCO

Jeanette MacDonald Clark Gable.
Grandiozno filmsko delo z najlepšimi pevskimi partijami iz Traviate in Fausta, ki obenem prikazuje potresno katastrofo San Franciscu v letu 1906.
Film je v nemškem jeziku

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Nemški kritiki pišejo o Salzburškem Mozartovem kvartetu, ki koncertira v Ljubljani v petek, dne 29. t. m. v mali Filharmonični dvorani med drugim tudi naslednje: »Kvartet je sijajen, izvrstno discipliniran in hkrati silovito elastičen. V tehničnem pogledu je njegovo znanje ogromno, poln je temperamenta in izvaja vsako delo tako, da mora imeti uspeh.« Zopet druga kritika pravi: »Izvedba je bila taka, da si boljše ne moremo želeli.« Predvsem opozarjajo na izvedbo Mozartovega kvarteta. Ponovno poudarjajo, da bo ta koncert že ta petek, dne 29. t. m. ob 20 v mali Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

Koncert za čelo. V sredo, dne 3. novembra koncertira v veliki Filharmonični dvorani slavni čelist Enrico Mainardi. Ker so koncerti za čelo v našem mestu v resnici zelo redki in je Mainardi eden največjih sodobnih čelistov sploh, opozarjamo naše koncertno občinstvo na to redko priliko. Spored objavimo jutri, predprodaja je v Maticni knjižarni.

Upravičen sloves si je pridobil »Ljubljanski godalni kvartet«, ki koncertira 5. novembra t. l. v frančiškanski dvorani. Izbrani spored in odlični izvajalci nam jamčijo za pravi glasbeni kulturni užitek.

Slalom klub 34. Prvi letošnji sestanek bo drevi ob 19. kakor običajno. Tekmovalci naj se zaradi važnosti zanesljivo udeležijo!

25 letnica balkanske vojne praznujemo v teh dneh. Zato bo na IV. prosvetnem večeru predaval g. prof. dr. Vinko Sarabon o tem zgodovinskem dogodku, ki je prinesel tlačenim balkanskim narodom svobodo. Prav v teh dneh se zbirajo zastopniki iz vse države v Skopju, ki praznuje 25 letnico osvoboditve. Po bitki pri Kumanovju je Južna Srbija zopet svobodno zadihala. Opozarjamo cenj. občinstvo na ta prosvetni večer.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sreda, 27. oktobra: Vozel. Red A.
Četrtek, 28. oktobra: Viničarji. Red Četrtek.
Petek, 29. oktobra: Ob 15. Julij Cezar. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 14—2 din.

Opera. — Začetek ob 20.

Sreda, 27. oktobra: Amacoen. Red Sreda.
Četrtek, 28. oktobra: Prodana nevesta. Proslava češkoslovaškega državnega praznika. Rezervirana predstava, vstopnice se ne prodajajo.
Petek, 29. oktobra: Zaprtlo.

Sprememba repertoarja. Ker je orkester gosp. Bojana Adamiča, ki sodeluje pri »Beraški operi«, v sredo zaposlen drugje, se bo uprizarila namesto napovedane »Beraške opere« Petrovičeva vaška šala v treh dejanjih »Vozel«. Delo je jako vedra, značajna, jedro dejanja tvori zamenjava oseb, ki povzroči namišljeno zakonsko nezvestobo ter najrazličnejše zapletanje, dejanje se kreta v neprestani situaciji komiki ter vzbuja prisrčen smeh. Zasedba vlog je premierska.

Dijaštvo opozarjamo na ponovitev Shakespearjeve tragedije »Julij Cezar« kot dijaško predstavo v petek ob 15. po globoko znižanih cenah. Ker je bila ta predstava prejšnji teden docela razprodana in je odšlo mnogo dijakov brez vstopnic, opozarjamo, naj si jih pravčasno preskrbe. Delo je baš za dijaštvo posebnega pomena, ker je pisec slavni angleški dramatik Shakespeare in ee godi dejanje za časa smrti Julija Cezarja v Rimu in pri Filipih.

Abonente reda B opozarjamo na nocojšnjo izvedbo opere »La Boheme« za njihov abonma. Vse vloge so v znani letošnji zasedbi, samo mesto bolnega Kolocia nastopi g. Janko. Dirigira kapelnik Stritof, režija prof. Šestova.

Proslava češkoslovaškega državnega praznika bo v operi v četrtek, dne 28. t. m. Uprižori se »Prodana nevesta«. V štirih glavnih vlogah nastopijo: ga. Vidaličeva ter ga. Franci, Betetto in Prof. Novce. Opero dirigira ravnatelj Polič, režija je prof. Šestova. Predstava je rezervirana in se vstopnice za ta večer ne prodajajo.

Zavetišče v Zeleni jami se gradi

Blagoslovitev temeljnega kamna bo v nedeljo

Ljubljana, 27. oktobra.

Ljubljana bo v nekaj letih dobila v vseh delavskih okrajih važne mladinske ustanove, ki bodo s svojimi zavetišči rešile najbolj pereče vprašanje mladinskega skrbstva. Najbolje ima že Mladinski dom, v Mostah je mladinsko zavetišče v Društvenem domu, na Rakovniku je zavetišče za Galjevo in okolico, na Viču je veliko zavetišče poleg Društvenega doma, za okraj Sv. Kristofa pa zavetišče v novi šoli. Za zavetišče v Trnovem pripravljajo obsežne načrte mestna občina Ljubljana, v Zeleni jami pa grade mladinsko zavetišče oo. lazaristi, ki vodijo Vincencijevo konferenco, ki že več let uspešno deluje v tem tako važnem okraju.

Zelena jama, proti kateri teže tudi sosedne Jarše, spada pod šentpetrsko župnijo in ima nad 3000 duš. Skoraj polovica prebivalcev so sami zelničarji, vsi večinoma mali hišni posestniki. Te hiše pa oklepajo velike industrije, ki so si izbrale ta del Ljubljane kot najprikladnejše mesto. Ze sedaj se je nekdanja Zelena jama močno razširila proti vzhodu in vedno bolj rastejo v tem delu lične hiše in vile. Z zgraditvijo tramvaja do Sv. Križa pa bo Zelena jama še pridobila na svojem pomenu, saj bo zvezana vprav v središču mesta in ne bo več oddaljena periferija.

Uspešno delo Vincencijeve konference

Takoj, ko je začela delovati Vincencijeva konferenca Srca Jezusovega v Zeleni jami, ki je izrazito delavsko predmetje, je bilo jasno, da bo najvažnejša naloga konference zgraditi čim preje mladinsko zavetišče. Zaradi tega je začela konferenca s pomočjo blagohotnih dobrotnikov nakupovati svet za zavetišče že pred štirimi leti. V teku časa je nakupila za 3500 kvadratnih metrov parcel, ki jih je plačala po 40 do 70 din za kvadratni meter, tako da je samo zemljišče stalo okrog 120.000 din. V Zeleni jami se je ustanovilo tudi posebno društvo, ki nabira redno prispevke za zidavo zavetišča. Ima že nad 110 članov, ki redno vsak mesec prispevajo določene vsote, med njimi so celo nekateri, ki dajejo po 50 din na mesec. Tako je konferenci tekmo letošnjega leta uspelo, da je nabrala toliko denarnih sredstev, da je mogla začeti misliti na gradbo zavetišča. Rokaj iz Zelene jame, Plečnikov učenec, inž. Suhadolc, je napravil uspele načrte, ljubljanska mesta občina pa je v svojem proračunu tudi dala podporo 50.000 din, saj bo s tem sama razbremenjena tekočih izdatkov za mladinsko skrbstvo v Zeleni jami. Tako so letos v sredi septembra zapele prve lopate na zemljišču zavetišča. Velika parcela leži ob Pokopalski ulici, v bližini kemične tovarne v

Zeleni jami. Celo zavetišče leži med dvema ulicama. Glavno pročelje bo gledalo na Pokopalsko ulico, zadnje pročelje z dvoriščem pa na Korosčevo ulico. Po načrtu bo zavetišče dvonadstropna stavba, dolga 52 m, široka pa skoraj 20 m. V kleti bodo kuhinje, centralna kurjava in skladišča, pod stranskim traktom pa bo slavnostna dvorana, dolga 20 m, široka pa 10 m. V pritličju, kakor tudi v prvem in drugem nadstropju, bodo poleg prostorov za pisarne in uslužbence zavetišče samo še številni prostori in učilnice zavetišča, ki bo predeljeno v oddelke za dečke in deklice. V stranskem traktu pa bo nad dvorano lična kapela, v kateri bo imelo prostora okrog tisoč ljudi.

Graditev lepo napreduje

Zavetišče gradi Prva slovenska zidarska druga, gradbeno nadzorstvo pa je prevzel projektant inž. Suhadolc. Sedaj dela že dober mesec 85 delavcev, ki so večinoma vsi domačini iz Zelene jame. Gradbeno podjetje je namreč upoštevalo željo Vincencijeve konference, naj gradnja zavetišča pomaga vsem brezposelnim domačinom do zaslužka. In v resnici je našlo dela in zaslužka pri zavetišču večje število brezposelnih družinskih očetov iz Zelene jame. Med delavci je tudi 16 kamnosekov, ki obdelujejo sedaj kamen, s katerim bo stavba ob pritličju obložena. To bo povzdignilo tudi njeno zunanost, ne glede na to, da je že po načrtu njena fasada lepo razčlenjena in arhitektonsko zaključena. V prejšnjem mesecu so se osredotočila vsa dela na izkop temeljev, pri čemer je bilo jako ugodno dejstvo, da so že na mestu izkopali ves potrebni gramoz za nadaljnjo graditev. Vsega izkopa je bilo nad 3000 kubičnih metrov. Za vso zgradbo bodo porabili 450.000 opek, 24 vagonov cementa in 4 vagonce železa. Samo zavetišče bo stalo okrog milijon dinarjev, kapela v stranskem traktu pa je preračunana na nekaj manj kot pol milijona din.

V zadnjih tednih so začeli že zidati betonske temeljne zidove. V stranskem traktu, kjer bo slavnostna dvorana v podpritičju, so stranski zidovi že vsi dograjeni in sedaj betonirajo betonsko stropno ploščo, ki bo hkrati tudi tlak za novo kapelo. V ostalem glavnem traktu pa se stranski zidovi lepo dvigajo, tako da bo prihodnji teden začela stavba že rasti v višino.

Temeljni kamen

V nedeljo bo zavetišče dobilo tudi z blagoslovitvijo temeljnega kamna božji blagoslov, ki ga je že doslej spremljal, saj so se rade volje odzivali dobrotniki in podpirali gradbo tako važne socialne ustanove v Zeleni jami. Tudi sosedna industrija, ki se je že pri graditvi meščanske šole v Mostah nad vse lepo odrezala, bo prav gotovo z velikimi prispevki podprla to akcijo, ki bo prila v prid le otrokom njenega delavstva. Temeljni kamen je velik kvader s skoraj meter dolgimi stranicami. Blagoslovil ga bo v nedeljo ob 3. popoldne 31. oktobra prežviženi knezoškof dr. Gregorij Rozman, pri čemer bo vzidana v temeljni kamen spominska listina. Listina to pot ne bo napisana na pergamentu. Vzidali bodo namreč tanko svinčeno ploščo, v katero bo besedilo vrezano. Ker bo nadaljnja graditev šla hitro izpod rok, bo zavetišče že do 15. decembra ali pa najkasneje do božiča pod streho in bo tako v surovem stanju tudi prezimilo. V prihodnjem letu pa bodo zgradbo dodelali, nakaar bo na jesen že mogla služiti svojemu namenu v korist in napredek Zelene jame in v blagor duš njenega prebivalstva.

Pojasnilo

Z ozirom na poročilo v vašem cenjenem listu z dne 25. oktobra št. 243, stran 2, kolona 3 vas najvšejeje prosimo, da blagovolite objaviti k sestavku »Zborovanje zveze absolventov kmetijskih šol« naslednje pojasnilo:

Tov. Vinko Drole ni predsednik Zveze abs. kmet. šol, temveč predsednik mariborske podružnice Zaks. Predsednik Zveze je pa tov. Ovsenik Janez iz Predoselj pri Kranju. Tudi tov. Tit Doberšek ni tajnik Zveze, temveč je tajnik tovariš Knifje Jože iz St. Vida nad Ljubljano. Glede »razburilive debate« o usodi našega glasila pripominjamo, da se je ista »debat« vršila na občnem zboru, ki ni kompetenten dokončno sklepati glede našega glasila, temveč bo o tem sklepal konzorcij »Brazdec«.

Letošnji vinski pridelek

St. Jernej, 26. oktobra.

Letošnji vinski pridelek je po kakovosti nekoliko za lanskim, po količini je pa še nekoliko zadovoljiv. Nekaj kupčij je bilo že sklenjenih, velikega povpraševanja pa menda ne bo in bo treba pridelek zopet povečini popiti doma. Naše vinogradništvo brez dvoma nazaduje in bo nazadovalo in propadalo v bodočnosti še bolj, če se ne bo znalo prilagoditi novim razmeram. Naša narodna pesem o »ljubljencih«, »ki po vino dol gredo«, bo postala kmalu neresnična, ker so naši moderni »furmani« z avtomobili nove možnosti. S primitivnim dalmatinskim vinogradništvom, ki je cenó, bo naš vinogradništvo vedno težje konkuriralo. To bi morali v veliki meri upoštevati tudi pri razdeljevanju kreditov za modernizacijo vinogradništva oziroma kletarstva. O teh kreditih, ki jih je dalo ministrstvo, smo pod Gorjanci komaj nekaj slišali, dobili bi pa kaj več, če bi se združili vinogradniki energično potegnili za skupne koristi. Organizacije našim vinogradnikom zelo manjka. Danes je uspeh le v organizaciji. Agilna organizacija naj bi posvetila mnogo pažnje, da izginje neplemenite vrste trtja (smarnica), da se organizira prodaja namiznega grozdja, vobče da se prilagodi vinogradništvo vsem modernim zahtevam novega časa in da se opusti vse stare oblike in načini, ki delo le ovirajo. Za sedaj je pa dolžnost občine, da zahteva na merodajnih mestih od razpoložljivih kreditov za kletarstvo nekaj tudi za naš kraj. Te prilike ne smemo na noben način opustiti.

Češkoslovaški narodni praznik

proslavi Jugoslovansko-češkoslovaška liga danes ob 6. zvečer v frančiškanski dvorani z dijaško proslavo. Šolski odsek JCL je letos s posebno vnemo organiziral še enkrat toliko čeških tečajev, kakor prejšnja leta in za uvod v te tečaje naj bo današnja proslava. Namenjena je predvsem naši srednješolski mladini, njenim profesorjem in roditeljem, pa tudi akademski mladini in mladim ljudem sploh. V tem smislu bo govoril dr. Joahim Ražem. Nato sledi pevske in glasbene točke, ki jih izvajajo: ga. Ostere-Valjalova, gđ. Poljanarjeva in g. Orel. Nato bo g. inž. Murko pokazal nekaj najlepših slik iz Češkoslovaške. Vabimo pa na proslavo vse naše občinstvo, ki se za njo zanima, zlasti člane Jugoslovansko-češkoslovaške lige.

Od tu in tam

Šef stranke zemljoradnikov Joca Jovanovič je odpotoval v inozemstvo na zdravljenje. V času odsotnosti ga bosta v združeni opoziciji zastopala dr. Milan Gavrilovič in Miloš Tupanjanin. Odsotnost Joca Jovanoviča je bila tudi vzrok, da se šefi opozicije niso več zbirali na sestanku, odkar so se vrnili iz Farkišča. Baje so Jovanoviča izdelali veliki napori pri delu za sporazum.

Vojo Janjiča, ki ga je takoj po razpravi o kon-kordatu izključil glavni odbor JRZ iz stranke, je sedaj izključil tudi okrajni odbor JRZ v Rumi. Tam-kaj je bil Vojo pod Jevtičem izvoljen za poslanca. Okraj se ga je sedaj odrekel, toliko bolj, ker se mu je bil pri volitvah vsiljeval.

Dom za berače bodo postavili v Zagrebu. Po-plava beračev dela občini in še bolj ljudem velike preglavice. Zato so našli take rešitve, da bodo po-stavili za brezdomce poseben zavod, ki bo imel svo-je gospodarstvo. Berači bodo opravljali najrazlič-nejša dela, kolikor bodo pač zmogli vsak zase. S pridelitki in izdelki v tem zavodu bi potem oskrbo-vali vse zagrebške socialne zavode. Mesto je raz-pisalo v ta namen posebne odkupne zbirke po 100 dinarjev. Vsak meščan, ki bo daroval 100 dinarjev za zgradbo tega zavoda, bo znanprej rešen vsak-danjih prošnja revežev in beračev.

V nedeljo bo naša vojna mornarica proslavila 19-letnico posebnega dogodka. Po zlomu centralnih sil so hrvatski mornarji zasedli nekaj avstrijskih voj-nih ladij, ki so bile zasidrane v Splitu, Šibeniku in Poli in na njih izobesili hrvatske zastave. V čast tem mornarjem bo poveljstvo naše vojne mornarice priredilo v Šibeniku in Splitu velike svečanosti.

Ker je hotel za vsako ceno postati umetnik, sredstev pa za to ni imel, se je Anton Grgurev iz Vodice pri Šibeniku lotil tatinskega posla. Fant je hotel na umetniško akademijo, vendar zaradi neza-dostne predizobrazbe ni mogel biti sprejet. Eden izmed profesorjev na akademiji se je fanta usmili in ga dal v gimnazijo. Toda dobrota je sirota. Fant je začel kraati. Vlomi v ateljeje umetnikov so se kar vrstili in šele po dolgem času so odkrili storilca v Grgurevu. Ko je odsedel odmerjeno kazen, se je spet enako pregrešil. V svoji zasebni zbirki je zbral že veliko številu lepih slik. Policija je kajpak mo-rala to zasebno »galerijo« ukiniti in umetnine raz-deliti praviim lastnikom.

Krava je nasadila na roge posestnico Jelico Jeloveški v vasi Adamovac pri Sv. Ivanu Zelini. 60-letna starka je kakor vsak dan pokladala kravi seno, ko jo je krava z rogovi udarila in jo nabodla. Starko so sicer takoj prepeljali v bolnišnico, ven-dar je tam umrla.

Neverjetno drzen napad na avtomobil je bil podnevi izvršen blizu Udline v Liki. S sejm se je na tovornem avtomobilu vračalo nekaj mesar-jev v Split. Ko je avtomobil privozil v bližino gozdiča, je padel strel, ki ni nikogar zadel. Šofer je hitro pognal avtomobil, toda na ovinku se je vozilo moralo ustaviti. Tedaj so prisrkočili iz za-sede trije, razbojniki, ki so mesarje prisilili, da so začeli obračati svoje žepce. Medtem, ko je šofer avto ustavljal, sta mesarja imela še toliko časa, da sta nekaj denarja skrila. Kljub temu pa sta morala roparjem oddati nič manj kakor 12 jurjev, ki jih nista mogla skriti. Čim so razboj-niki pobrali plen, so jo odkurili v gore. Orožniki jih sedaj iščejo.

Železniško progo Varaždin—Koprivnica bodo odprli in izročili prometu že 10. decembra. Proga je vsa dogotovljena, le nekaj objektov je treba zgraditi, med njimi večjo kurilnico v Varaždinu. Na progi bodo vozili vsak dan po 4 pari vlakov.

Zanimivo prošnje je naslovil na svoj občinski odbor novosaški župan dr. Ilić. Prošnja veleva, naj bi občinski odbor črtal županov dolg 26.000 dinarjev, ki ga je gospod župan naredil na ta način, da si je dal nakazovati mesečno plačo v znesku 10 jurjev, čeprav mu je bilo odmerjenih le 8000. Kakšno stališče bodo občinski odborniki zavzeli do te solzave županove prošnje, še ni znano. Zanimivo pa je, kako je župan prišel do tega, da je z mirno vestjo več kot eno leto pre-jemal višjo plačo, kakor je imel do nje pravico. Najbrž ima g. župan zelo slab spomin...

Hercegovci so poslali v Belgrad posebno od-poslantstvo, ki bo na merodajnih mestih moledo-valo, da se jim dovoli nasaditi večje število to-bačnih stebel kakor dosedaj. Povrh tega imajo pa še posebno prošnjo, namreč to, da bi jim mo-nopolska uprava odpisala večji del kazni, ki so jih bili Hercegovci deležni zaradi skrivanja ali pa tihotapljenja tobaka. Obnem želijo, da bi mo-nopolska uprava zgradila še nekaj skladišč za tobak, da sadiilem ne bo treba s tovari tobaka hoditi debele kilometre daleč.

Na Hrvaškem in v Srbiji odkrivajo kar naprej stare grce. Najprej so odkrili 110 let staro Marijo Horvat, ki je osebnó poznala bana Jelačića in ranjkega cesarja Franca Jožefa, sedaj so pa našli še 120 let starega moža Marka Dimitrijeviča iz vasi Radenkovič v Mačvi. Mož si je častnikar kar naročil, ker bi rad, da tudi o njem pišejo časopi-si. Prav istega leta, ko se je on rodil, so v Srbiji na ukaz ubili vodjo Karadjordja. Dimitri-jevič je po rodu Bolgar Dimitrijevič, ki je kot 12-leten deček pobegnil od doma in se zatekel na Madžarsko. Od tam je prišel v Srbijo in se oženil. Poslej se je pisal vedno za Dimitrijeviča. Dva-krat se je oženil. Druga žena je stara 90 let in je še pri življenju. Mož ne pije nič, pač pa kadi. Poudaril je pa častnikarjem, da ga nič ne veseli misliti na slovo od tega sveta, ker je trdno pre-pričan, da bo živel še najmanj deset let.

Zaradi zadnjih nalivov in neurij je proga med Sarajevom in Mostarjem še vedno pretrgana. Osební promet se ne more vršiti niti s preskopi. Železniška uprava naglo popravila progo, vendar je novo škodo naredila narasla Neretva, ki je pri Drežnici odnesla železniški nasip. Pošto in vse drugo morajo v Črno goro in spodnjo Dalmacijo pošiljati preko Splita.

Svojevrsen trik si je izmislil Janko Malunec iz Samobora. Pri njem se je nahajal otrok neke zagrebške služkinje v oskrbi. Nekega dne jo pri-maha Malunec v Zagreb in materi sporoči, da je otrok umrl. Za pogreb je treba nekaj denarja, ki naj ga služkinja pripravi, ko se bo rednik spet zgledil pri njej. Malunec je zraven še povedal, da materi ni treba na pogreb, ker bi jo žalost še upropastila. Ker je služkinja nestrpno čakala na Malunca, tega pa iz neznanega razloga ni bilo, je poslala kar dve svoji prijateljici z denarjem v Samobor. Začuden pa sta bili prijateljici, ko sta otroka našli zdravega, ko se je igral v blatu na cesti. Služkinja je prepričana, da je hotel Malunec na zelo preprost način zaslužiti denar za »krito in pogrebe«.

Skratinka v Gor. Radgoni

Gornja Radgona, 26. okt.

Na ljudski šoli v Gornji Radgoni sta v tem tednu zabeležena dva primera obolenja otrok na nalezljivi bolezní skratinki. V 5 b razredu je obola učenka Leskovar Vera, hčerka finančnega pre-glednika iz Gornje Radgone, in Starinski Marija, učenka VI. razreda tukajšnje ljudske šole.

Diktatorji pri mizi

»Povej mi, kaj ješ in povem ti, kakšen si!« je rekel francoski »želodčni« psiholog Savarin. Če pa pogledamo današnjih petero diktatorjev pri mizi, vidimo, da imajo precej različne želodčne zahteve, pa enako nenasitno željo po popolni oblasti. V njihovih rokah je 400 milijonov človeških bitij, njihova prostost ali ujetništvo, življenje ali smrt, vojska ali mir: petina vsega človeštva je pod močnim pritiskom petih.

Radi 2500 letnega neprekinjenega nasledstva zasluži prvo mesto med današnjimi absolutniki japonski cesar

Hirohito

vsemogočni gospodar nad 97 in pol milijonov ljudi. »Njegovo cesarsko Velikanstvo ne pije opojnih pijač in ne uporablja nobene vrste in načina tobaka; v jedi je zelo zdržen; le redko pije čaj ali je slaščice med glavnimi obedi,« pravi japonska narodna liga zmernosti.

Cesar vstane redno ob šestih, se obrije in zajtrkuje s cesarico po »evropskem načinu«: sadje, ovseni močnik, gnjat z jajci, pražen kruh in kavo.

Večerja je preprosta, včasih v japonskem, včasih v inozemskem »logu«.

Mnogo preprostejši zajtrk ima

Mussolini

popoln gospodar nad 42 in pol milijoni Italijanov in nekaj čez 7 milijoni Etiopcev. Preden se povzpne v sedlo za vsaj jutrnji sprehod ob 6.30, popije skodelico črne kave. Za kosilo, ki je šele ob 1, ima solato in sadje, včasih majhno ribo ali kuhano meso in mleko. Večerja ob 9, zopet sadje in mleko. Najrajši ima grozdje, ne mine dan, da ne bi pojedel vsaj enega grozda. Poleti ga dobi iz Sicilije, jeseni iz rimske okolice, pozimi iz Srednje in Severne Italije, spomladi iz Libije onkraj Sredozemskega morja. Zganja se ne dotakne nikdar, vina in cigaret redkokdaj.

Nemški »gromovnik« Adolf

Hitler

gospodar 65 milijonov Nemcev, bi lahko dajal zgled vsem ljubiteljem »linije« v strogem izpolnjevanju shujševalnih pravil.

Ob pol sedmih jutraj oteplje močnik z mlekom. Za kosilo največkrat nič ne je, ali pa zopet ovseni močnik, kak sadni sok in nekaj zelenjave. Za večerjo ima včasih solato z jajci, včasih jajca s solato.

Priljubljena jedila: okisana prežganka, mlečni riž s cimetom, krompirjevi hlebčki ter cmoki, od časa do časa torta z mlekom. Mesa ne pokuša nobenega.

Uradno glavni tajnik Osrednjega odbora komunistične stranke, dejansko pa najmočnejši diktator

Jožef V. Stalin

neomejeni vladar 171 milijonov ljudi, 182 narodnosti in 149 jezikov, zaužije samo to, kar je »zajamčeno brez strupa«. Tudi on je navdušen za zelenjavo,

vendar pa se z veseljem loti v omaki plavajoče jagetnine ali močno popranih ali okisanih rib. Tudi vina se ne brani, posebno onega domačega, iz svoje Georgije, vendar pa se zna držati mere. Všeč so mu sladkarije, zlasti neka georgijska orehova žolica.

Kakor Stalin, se tudi

Kemal Atatürk

boji, da ga ne bi sovražniki zastrupili. Zato ima posebnega pokuševalca, kateremu plača čez 700.000 dinarjev na leto. Če pokuševalec čez eno uro po pokušanju Kemalovih jedi še živi, potem so jedila brez nevarnosti za življenje, jih torej tudi Kemalu prinesejo iz posebne peči, kjer so jih imeli med čakanjem učinka, da se ne bi ohladila.

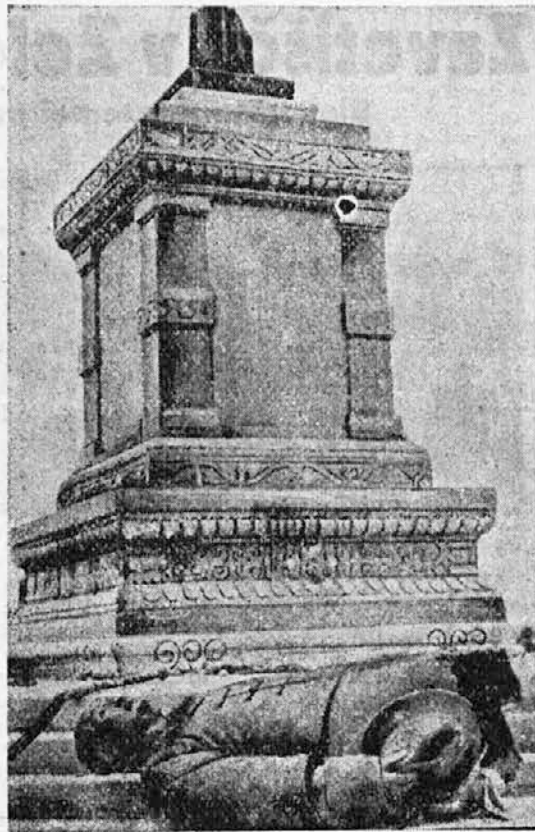
Kemal Atatürk ima popolno oblast nad 15 milijoni Turkov, v jedi in pijači pa ni nič podoben ostalim štirim mračnjakom. Poje velike količine ovčjega mesa v vseh turskih oblikah: pečene, dušene, točene, pražene itd. Tudi pije rad; sploh so mu pri srcu velike, sijajne gostije in družbe.

Vsak poslanik ali minister v Angori mora imeti prvovrstne želodčne zmognosti in obsežnosti, če noče igrati preveč klavrne vloge na dvornih pojedinah.

Kakor v jedi in pijači, tako tudi v kajenju Mustafa Kemal komaj pozna mero. Zato pa mu precej nagajajo jetra, zaradi katerih se mora večkrat zdraviti v kakih nemških toplicah.

Kače so navalile na mesto

V južni afriški provinci živi velika večina samo takšnih ljudi, ki etikajo za diamanti in zlatom ter si skušajo na ta način olajšati življenje. Vendar pa morajo, kakor za kazen, včasih preživeti malo strahu. Tako se je zgodilo zadnjič prebivalcem glavnega mesta južne afriške province Kimberleya. Letos v teh krajih kar ni hotela nastopiti deževna doba. Suša je bila neznosna in pojavile so se v velikanskih množinah razne strupene kače, ki jim vročina vsekakor bolj prija kot pa ljudem. Kače pa se hočejo tudi preživeti in tako so zadnjič navalile proti mestu Kimberleyu. Prebivalstvo je prevzel nepopisen strah. Velikansko kobro so našli celo na nekem postajališču cestne železnice, drugo, nič manjšo, pa na vrtu samega ravnatelja zlatega rudnika. Njegov edini sinček se je igral na vrtu in ni niti malo slutil, da se plazi nekaj metrov proč od njega velikanska strupena kača. Pravijo, da so delavci ravno v zadnjem trenutku še preprečili, da kača ni pogoltnila otročiča. Dosti so imeli opravka, da so jo pobili. V Kimberleyu so v strahu pred številnimi kačami zaprli vse šole. Bil je izdan na prebivalstvo tudi poziv, da ne smejo puščati otrok samih na cesti. Nad kače se je morala spraviti celo policija. Pred kačami pa niso v nevarnosti samo otroci, pač pa gotovo ne dosti manj tudi odrasli, ki z največjo previdnostjo odhajajo iz svojih stanovanj na delo v rudnike. Onim pa, ki jim ni treba delati, pa se zdi bolj varno samo doma.

V kitajsko-japonskih bojih je doletela žalostna usoda tudi spomenik velikega »očeta Kitajske« Sunjatsena.

Ribe napovedujejo potres

Najbolj pogosto razsajajo potresi menda na Japonskem in so obenem najsilovitejši ter zaradi tega povzročajo tudi največ škodo. Japonska je pač tista dežela, ki leži ob največji zemeljski razpoki, iz katere še najbolj neovirano prodira žareča lava na dan. Zato se na Japonskem tudi najbolj trudijo, kako bi bilo mogoče naprej napovedovati potrese, n. pr. z vsaj takšno gotovostjo in zanesljivostjo, kakor vremenoslovci napovedujejo vreme. Vzdolž vse japonske obale in po bližnjih otokih so že postavili številne postaje, na katerih z največjo skrbnostjo opazujejo tresenje zemeljske skorje. Toda, kadar se zemlja začne treseti, je navadno že prepozno. Zato se te japonske »potresne« postaje zanimajo vse bolj za vprašanje, kako bi mogle pravočasno zaznati, da se bliža potres, in opozoriti prebivalstvo nanj vsaj tam, kjer bi verjetno padlo največ žrtve zaradi potresa. Narava sama pa še vedno nudi tudi v tem oziru najbolj zanesljive pri-

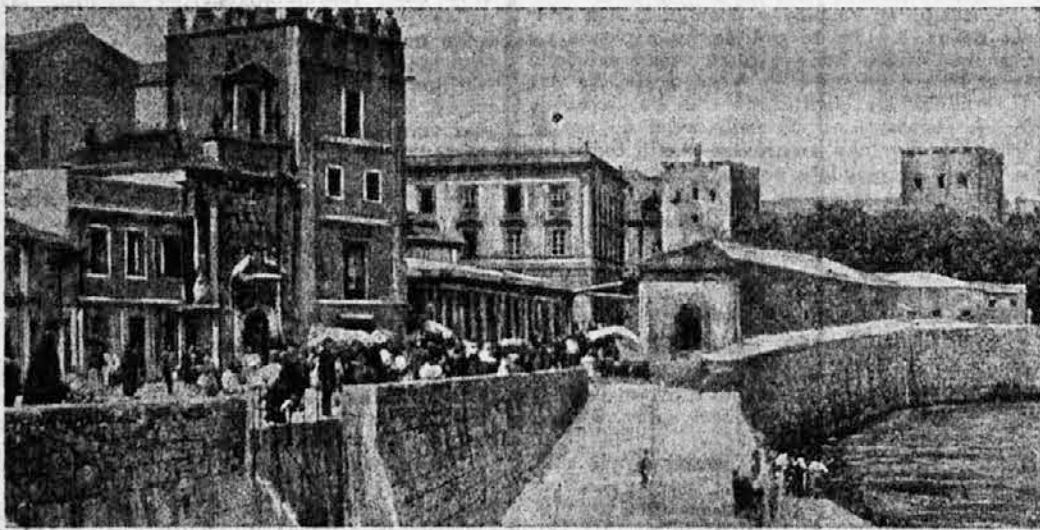
pomočke. Znano je, da imajo posebno živali neznanstveno dober čut za bližajoče se naravne katastrofe, kakor so n. pr. nevihte, potresi itd. Tudi na Japonskem so zadnje čase spoznali, da jim morejo biti gotove ribe mnogo bolj točni in zanesljivi napovedovalci potresa, kakor pa še tako izpopolnjeni moderni potresomerski aparati. V japonskih vodah živi velika množina takšnih rib, ki se odlikujejo posebno po tem, da so od sile požrešne. So to pravzaprav ribe roparice. Morda so se tu toliko zaredile ravno zaradi tega, ker imajo zaradi številnih katastrof, ki se dogajajo na morju in ob obali, tudi največ hrane. Te ribe pa imajo še drugo lastnost, ki so jo sklenili Japonci sedaj praktično izkoristiti. Kadar se bliža potres, postanejo izredno nemirne. Človek bi mislil, da je to zaradi tega, ker so veselo spet obilnega plena. Toda, temu ne more biti tako, če pomislimo, da se te ribe, ki so sicer tako požrešne, niti ne dotaknejo hrane, če slutijo, da se bliža potres. Na vsak način pa hočejo Japonci lastnosti teh rib praktično izkoristiti. V ta namen je vremenoslovski postaja v Osaki ujela okoli 50 takšnih rib in sedaj proučuje natančno njihove lastnosti. Da so te ribe zveste napovedovalke potresov in da so se izkazale bolje, nego še tako natančni potresomerski aparati, to so že ugotovili. Človek pa, ki menda res ni nikdar hvaležen, hoče imeti še več, tudi od nedolžnih, čeprav še tako požrešnih ribic. Ne da jim miru, kakor da bi jim hotel viliti še dar govora.

Za vsako najdbo sodček piva

V Magdeburgu so pred kratkim zborovali čuvvarji muzejev iz Saške. Razpravljali so o tem, kje bi utegnili iskanje za arheološkimi najdbami biti najbolj hvaležno, pa tudi o tem, kako bi najdene predmete mogli najdlje obvarovati pred »zobom časa«. Najbolj zanimivo pa je bilo menda poročilo zastopnika iz nekega mesta ob Labi, ki je med drugim povedal tudi to, da so glede izkopavanja starinskih predmetov najbolj originalni ravno v omenjenem mestu. Labo namreč zadnje čase temeljito raziskujejo, ker se nadejajo, da bodo v njeni strugi našli še mnogo stvari, ki bi v tem ali onem oziru v precejšnji meri mogli osvetliti življenje ljudi, ki so nekoč živeli ob Labi. Raziskovalci so neprestano na delu. Razumljivo je, da se morajo pri tem stikati za dragoceno steno iz nekdane dobe, pokopanimi v Labini strugi, posluževati primernih čolnov. Da bi pa delavci, ki so pri takšnem iskanju morda še bolj potrebni kot arheološki strokovnjaki, z večjim veseljem opravljali ta posel in bili bolj predni, so jim obljubili za vsako novo najdbo sodček piva. Nagrade v tej obliki so se menda zelo dobro obnesle. Tudi pri nas so delavci ponekod v večjem številu zaposleni ob tej ali oni vodi, toda pivovarna je največkrat preveč daleč...

»Kar ne gre mi v glavo, zakaj ljudje vedno pravijo, da je kolesarstvo tako zdrav šport...«

Pogled na mesto Gijon, ki so ga španske nacionalistične čete pred nekaj dnevi zasedle.

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

31

Guverner in še nekaj častnikov je odhitelo proti glavnemu vходу.

Tudi Geoffrey je moral tja. Obrnil se je po dvorani. Ko je zagledal brata, mu je pomahnil z roko.

Perry je pohitel k njima.

»Perry, bodi kavalir do te gospodične! Nadomeščaj me dostojno!« se je pošalil in odšel do skupine, ki je morala pozdraviti visokega gosta.

Majordom je zdaj v največji tišini naznanjal:

»Njegova visokost Surat kan, emir suristanski!...«

»Grof Igor Volonov...«

»Njegova ekscelencija vezir suristanski...«

»Nabob Dargulski...«

Drugi imen niso mogli več slišati, ker je godba ta čas zaigrala fanfaro.

Elizabeta in Perry sta za trenutek ostala sama.

»Ti moraš še nočjo govoriti z njim: jaz se ne morem več pretvarjati!« mu je zašepetala Elizabeta.

»Pomiri se, draga, nočjo se bo vse uredilo!«

Zdaj se je pokazal Surat kan s svojim spremstvom. Maharadža je nosil belo svileno haljo in zelen žametast plašč. Vsa njegova obleka je bila bogato vezena, okrašena z zlatom in z dragulji. Za pasom je nosil handžar, čigar ročaj je bil posut z velikimi rubini.

Poleg njega je stal ruski grof Igor Volonov, ki je že nekaj dni prebival v Suratovi prestolnici, kakor je vedela poročati angleška tajna poročevalska služba.

Grof je bil zastaven, starejši človek s sivimi brkami, a še precej črnih las.

Za kanom in za grofom je prihajalo Suratovo spremstvo.

Oče in hči

Surat kan je dejal z ljubeznivim smehljajem:

»Pripeljal sem vam svojega novega gosta, grofa Igorja Volonova.«

Grof Volonov se je priklonil.

»V posebno čast si štejem, gospod grof,« je dejal sir Charles Macefield.

Medtem ko je godba začela prvi ples, se je maharadža razgovarjal.

Čuden je bil ta indijski gentleman z zagonetnim, a vedno ljubeznivim nasmeškom, ki mu je neprenehoma igral na ustnicah.

»Ta Surat kan je res zelo očarljiv gospod!« je dejala neka dama.

»Če bi vedel, kaj Surat kan ta trenutek misli!« je pripomnil Warrenton Campbell, ki ga je prišel iskat v okrepčevalnico.

»Čudi se svoji lastni prevejanosti!« je odvrnil polkovnik.

»Kako to mislite?« se je začudil sir Benjamin.

»Saj je nalašč pripeljal s seboj svojega gosta grofa Igorja Volonova, da bi nas malo prestrašil. Hoče se postavljati s svojo najnovejšo ljubeznijo...«

»A jaz ne vidim poleg njega nobene dame,« se je delal nevednega sir Benjamin.

»Njegova najnovejša ljubezen je... Rusija.«

»Pustite take uganke! To ni nič zame... ta vaša modra diplomacija... in to politično ugibanje...! Rad bi vedel, kaj prav za prav namerava, da se spoprimeva, kakor se spodobi vojakom.«

»Tega, kar namerava on, ni nikdar moči povedati naprej. Upam pa, da bo kmalu utešil vašo radovednost. Zdaj se, kakor sem že dejal, postavlja s tem Rusom in nas hoče malo preplašiti. Upa, da mu bo naša vlada vendarle nakazala letno rento, katero je dobival njegov oče, ko bomo obveščeni o nevarnosti, da utegne odpasti od nas in gre v sovražni tabor... k Rusom. Saj veste, da stoji Rusija tik pred vojno s Turčijo in da bo v tem primeru začela vojno tudi Francija in mi kot njeni zavezniki. Surat pa zdaj čaka, da bo videl, kdo bo dal več...«

»To se imenuje politika, kajne?« je rekel ogorčeno Warrenton.

»Indijska politika!« ga je popravil Campbell.

»Imel sem o Suratju boljše mišljenje. Mislim sem, da je predvsem vojak. Toda po vaših besedah se mi zdi...«

Campbell ni mogel slišati, kaj je povedal sir Benjamin, ker je godba zaigrala nov komad in pari so odhiteli v veliko dvorano.

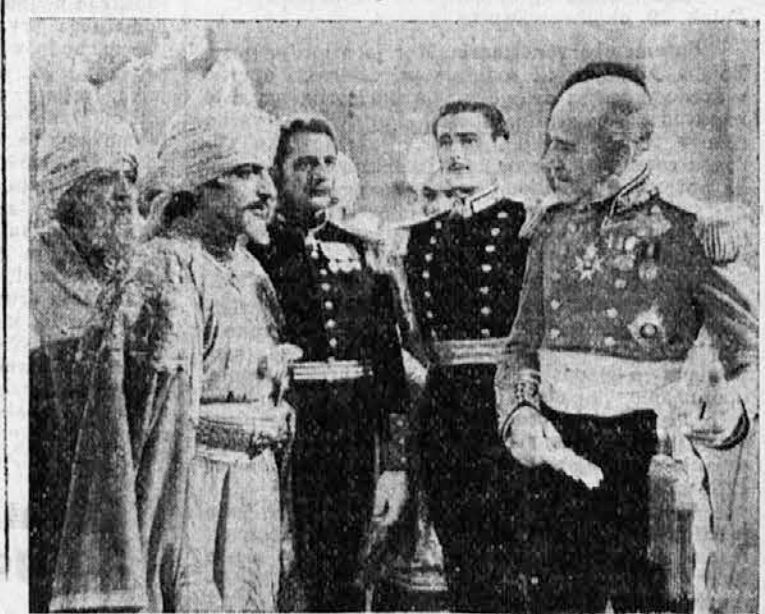

Foto Warner Bros

Guverner je pozdravljal maharadža.